

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมุ่งที่จะศึกษาความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมของพุทธศาสนิกชนอำเภอเมืองนครราชสีมา โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการรายละเอียดตามหัวข้อดังต่อไปนี้

ตอนที่ ๑ การศึกษาความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมในพระพุทธศาสนา

ตอนที่ ๒ การศึกษาความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมของพุทธศาสนิกชนอำเภอเมืองนครราชสีมา

๒.๑ ประชากร

๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง

๒.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

๒.๔ ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

๒.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๒.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ ๑ การศึกษาความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท

การศึกษาความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาทเป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary research) โดยศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารดังนี้

๑. เอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Source) ได้แก่ คัมภีร์พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙ อรรถกถา ฎีกา อนุฎีกา ที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม

๒. เอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary Source) ได้แก่ วิทยานิพนธ์ หนังสือ ตำรา บทความ ข้อเขียน และเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม

โดยผู้วิจัยศึกษาจากคัมภีร์พระไตรปิฎก อรรถกถา และฎีกา รวมทั้ง เอกสาร ข้อมูล ต่างๆ ทางวิชาการประกอบด้วยวิทยานิพนธ์ งานวิจัย ตำราวิชาการ บทความต่างๆ จาก แหล่งข้อมูลต่างๆ โดยเน้นเฉพาะที่เกี่ยวกับความเชื่อเรื่องกรรมเป็นหลักแล้วนำข้อมูลที่ได้มา ศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ แล้วนำมาเรียบเรียงข้อมูลที่ได้จากการศึกษาและเรียบเรียงความเชื่อ เรื่องกฎแห่งกรรม และเรียบเรียงและจัดหมวดหมู่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งจากด้านตำรา เอกสาร

งานวิจัย และข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง แยกแยะและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาทั้งหมดนั้น ตามจุดประสงค์ของการศึกษาวิจัย รวบรวมเพื่อนำเสนอผลการวิจัยต่อไป

ตอนที่ ๒ การศึกษาความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมของพุทธศาสนิกชนอำเภอเมืองนครราชสีมา

การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ศึกษาความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมของพุทธศาสนิกชนอำเภอเมืองนครราชสีมา มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

๒.๑ ประชากร

ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่เป็นพุทธศาสนิกชนอำเภอเมืองนครราชสีมา จำนวน ๔๖๔,๙๐๑ คน ซึ่งเป็นรายงานการประชุมประจำเดือนของอำเภอเมืองนครราชสีมาเมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๔

๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ พุทธศาสนิกชนในอำเภอเมืองนครราชสีมา ได้จากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Yamane ,Taro)^๑ ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi stage random sampling) คือ

ขั้นที่ ๑ สุ่มจากกลุ่มพุทธศาสนิกชนอำเภอเมืองนครราชสีมา จำนวน ๔๖๔,๙๐๑ คน

ขั้นที่ ๒ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Yamane ,Taro) ประกอบด้วยพุทธศาสนิกชนในอำเภอเมืองนครราชสีมา จำนวน ๓๐๐ คน

ขั้นที่ ๓ แบ่งกลุ่มประชากรของพุทธศาสนิกชนในอำเภอเมืองนครราชสีมาออกเป็นผู้มีภูมิลำเนาในเขตเมืองนครราชสีมา และนอกเขตเมืองนครราชสีมา

ขั้นที่ ๔ เลือกกลุ่มตัวอย่างตามภูมิลำเนาของกลุ่มพุทธศาสนิกชนอำเภอเมืองนครราชสีมา แบบบังเอิญ โดยออกไปเก็บแบบสอบถามด้วยตนเองในสถานที่ราชการ หมู่บ้าน และการประชุมประจำเดือนของหน่วยราชการ และบางส่วนส่งให้ส่วนราชการ หมู่บ้าน ตอบแบบสอบถามและส่งคืน ในระหว่างเดือน เมษายน - มิถุนายน ๒๕๕๔

^๑ สมบูรณ์ ดันยะ ,วิทยาการวิจัย, (นครราชสีมา : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, ๒๕๕๐), หน้า ๙๙.

๒.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น ๕ ระดับ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำปรับปรุงและแก้ไขจากแบบสอบถามจากวิทยานิพนธ์สาขาวิชาชีวิตและความตายเรื่องทัศนคติเรื่องกรรมในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาดารานักแสดงและนักร้องสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง ๓^๒ จำนวน ๑ ฉบับ โดยยึดกรอบแนวคิดในการวิจัยเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือ

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ จำนวน ๔ ข้อ

ส่วนที่ ๒ ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมของพุทธศาสนิกชนอำเภอเมืองนครราชสีมา เป็นแบบสอบถามเป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี ๕ ระดับ กำหนดน้ำหนักคะแนนดังนี้

ระดับ ๕ หมายถึง มีความเชื่อมากที่สุด

ระดับ ๔ หมายถึง มีความเชื่อมาก

ระดับ ๓ หมายถึง มีความเชื่อปานกลาง

ระดับ ๒ หมายถึง มีความเชื่อน้อย

ระดับ ๑ หมายถึง มีความเชื่อน้อยที่สุด

ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน ๓๐ ข้อ โดยแยกเป็นแต่ละด้านดังนี้

๑. ด้านกัมมสัทธา จำนวน ๑๐ ข้อ

๒. ด้านวิปากสัทธา จำนวน ๑๐ ข้อ

๓. ด้านกัมมัสกตาสัทธา จำนวน ๑๐ ข้อ

๒.๔ ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษารายละเอียดและดำเนินการดังนี้

๒.๔.๑ ศึกษาค้นคว้าเรื่องความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมจากข้อมูลจากเอกสารปฐมภูมิ (Primary) ได้แก่ คัมภีร์พระไตรปิฎกฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทุติยภูมิ (Secondary) เช่น อรรถกถา วิสุทธิมรรค วิมุตติมรรค หนังสือ

^๒ พระสรณ์สิริ ปชฺชลิโต (โททอง), “ทัศนคติเรื่องกรรมในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาดารานักแสดงและนักร้องสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง ๓”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒)

ตำรา บทความ ข้อเขียนและเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับกฎแห่งกรรมแล้วนำเสนอหามา
บูรณาการสรุปวิเคราะห์ให้ครอบคลุมเนื้อหา

๒.๔.๒ กำหนดรูปแบบโครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถามแต่ละตอนโดยมี
รายละเอียดในแต่ละตอน แต่ละด้าน ตามกรอบความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมของพุทธศาสนิกชน
อำเภอเมืองนครราชสีมา

๒.๔.๓ ศึกษาถึงวิธีการสร้างแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่าใน
มาตราวัด ๕ ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

๒.๔.๔ นำแนวคิด ทฤษฎี และข้อมูลต่างๆ เหล่านั้นมาสร้างแบบสอบถาม
ตามกรอบแนวคิดในการวิจัย แบ่งออกเป็น ๓ ด้าน ๆ ละ ๑๐ ข้อ

๒.๔.๕ นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อประธานและกรรมการควบคุม
วิทยานิพนธ์ เพื่อให้พิจารณาตรวจแก้ไขเนื้อหาและสำนวนภาษาที่ใช้ ตลอดจนถึงความถูกต้อง
เหมาะสมของแบบสอบถามแล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขตามที่คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์
เสนอแนะ

๒.๔.๖ นำแบบสอบถามที่ผ่านคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ที่แก้ไขแล้ว
นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ ๕ ท่าน ตรวจสอบพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ได้
ค่า IOC อยู่ระหว่าง ๐.๖๐ - ๑.๐๐

๒.๔.๗ นำแบบสอบถามที่ได้แก้ไขตามที่คณะผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะแล้ว
เสนอประธานและกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ให้พิจารณาความสมบูรณ์อีกครั้งแล้วนำไป
ทดลองใช้ (Try out) กับพุทธศาสนิกชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๐ ราย

๒.๔.๘ นำแบบสอบถามกลับมาคำนวณหาความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร
สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ของ
ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ตอนที่ ๒ ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมในพระพุทธศาสนา มี
ความเชื่อมั่นเท่ากับ ๐.๘๓ เมื่อแยกออกเป็นรายด้านมีค่าความเชื่อมั่นดังนี้

- ๑) ด้านกัมมสังขาร เท่ากับ ๐.๕๘
- ๒) ด้านวิปากสังขาร เท่ากับ ๐.๕๘
- ๓) ด้านกัมมัสสกตาสังขาร เท่ากับ ๐.๖๕

๒.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

๒.๕.๑ ขอนหนังสือความความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากศูนย์
บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงหัวหน้าส่วนราชการภาคเอกชน
นิติบุคคลและพุทธศาสนิกชนทั่วไปเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

๒.๕.๒ ดำเนินการเก็บข้อมูลจากพุทธศาสนิกชนในอำเภอเมืองนครราชสีมา ด้วยตนเองตามแบบสอบถาม ในช่วงเวลาที่กำหนด ได้แบบสอบถามกลับคืนมา

๒.๕.๓ นำแบบสอบถามทั้งหมด มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน ๓๐๐ ฉบับของแบบสอบถามทั้งหมด

๒.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

๒.๖.๑ วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

๒.๖.๒ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมของพุทธศาสนิกชนของอำเภอเมืองนครราชสีมา โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทั้งโดยภาพรวม รายด้านและรายข้อ โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยดังนี้

ค่าเฉลี่ย ๔.๕๑ – ๕.๐๐ มีความเชื่อในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย ๓.๕๑ – ๔.๕๐ มีความเชื่อในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย ๒.๕๑ – ๓.๕๐ มีความเชื่อในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย ๑.๕๑ – ๒.๕๐ มีความเชื่อในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐ – ๑.๕๐ มีความเชื่อในระดับน้อยที่สุด

๒.๖.๓ เปรียบเทียบความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมของพุทธศาสนิกชนอำเภอเมืองนครราชสีมา จำแนกความแตกต่างระหว่างตัวแปรเพศ อายุ การศึกษาและภูมิลำเนา โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) ชนิด Independent Samples